

4. Депозитні корпорації України / Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс]. — Київ : Національний банк України, 2015. — № 4/2015 (265). — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17600932>

5. Звіт про роботу Національного банку України, баланс його діяльності і зведений баланс банківської системи України та розподіл прибутку Національного банку України за 1993 рік . — Вісник Національного банку України. — вересень 1994, (додатковий випуск)

6. Інфляційний звіт [Електронний ресурс] / Січень 2016. — НБУ. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033423>

7. Монетарний та фінансовий розвиток / Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс]. — Київ : Національний банк України, 2014. — № 4/2014 (253). — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=4881600>

8. Монетарний та фінансовий розвиток / Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс]. — Київ : Національний банк України, 2015. — № 2/2015 (263). — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=16006315>

9. Стрільчук Ю. І. Сучасний стан банківського кредитування населення в Україні / Ю. І. Стрільчук // Фінанси, облік і аудит. — випуск 2 (28), 2016. — С. 144-156

УДК 336.71

Любов Стрільчук
Юлія Стрільчук⁵

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Робота присвячена аналізу ресурсної бази банків з позиції забезпечення розвитку банківського кредитування населення. Виявлено основні тенденції, що склалися стосовно залучення ресурсів та можливості оптимізації структури депозитних ресурсів.

Банківський кредит для населення є одним із найпоширеніших видів кредиту, що відіграє значний вплив на розвиток економічних та соціальних процесів у країні. Кредитування населення, як і будь-яка інша банківська діяльність, розвивається нерівномірно завдяки дії значної кількості факторів, які справляють різновекторний вплив на його динаміку. До них можна віднести такі як економічна ситуація в країні, наявність платоспроможного попиту на кредити з боку населення, достатній рівень кредитоспроможності позичальників, вартість залучення ресурсів, рівень ліквідності банків, відсоткова ставка за банківськими кредитами для населення, доходи населення, обсяги депозитів, залучених банками від домашніх господарств, зміна валютного курсу, рівень інфляції, що представлений індексом споживчих цін, рівень безробіття тощо. Фактори впливу можуть мати прямий чи обернений зв'язок з обсягами банківського кредитування населення, тобто справляти позитивний чи негативний вплив на нього. Слід зауважити, що фактори поділяються на такі, що знаходяться у межах чи поза межами впливу банків чи банківської системи в цілому.

Одним із найважливіших факторів, що відіграє значну роль у розвитку банківського кредитування населення ресурсне забезпечення, оскільки лише за умови наявності достатньої кількості ресурсів можливе здійснення активних банківських операцій. Ресурси банків поділяються на власні, залучені та запозичені. Згідно з даними Національного банку України [3] в цілому по банківській системі станом на 01.05.2017 частка власного капіталу у

⁵Стрільчук Любов Василівна к. е. н., доцент, доцент кафедри банківської справи ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», lvs00@ukr.net

Стрільчук Юлія Ігорівна аспірантка кафедри банківської справи ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», juliasirilchuk@gmail.com

пасивах банку становить 12,17 %, а частка коштів, залучених від населення та суб'єктів господарювання, крім банків та небанківських фінансових установ, складає 63,26 %. Це свідчить про те, що основним джерелом залучення коштів є суб'єкти господарювання та населення. Тому, проаналізуємо склад та структуру депозитів, залучених банками України протягом 2005 — 2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Депозити, залучені банками України протягом 2005 — 02. 2017 рр. (станом на кінець періоду)

Період	Депозити залучені всього, млн. грн	У тому числі			
		Депозити фізичних осіб		Інші депозити	
		млн. грн	частка від загальної суми, %	млн. грн	частка від загальної суми, %
2005	134754	74 778	55,49	59 977	44,51
2006	185917	108 860	58,55	77 057	41,45
2007	283875	167 239	58,91	116 636	41,09
2008	359740	217 860	60,56	141 881	39,44
2009	334953	214 098	63,92	120 855	36,08
2010	416650	275 093	66,02	141 557	33,98
2011	491756	310 390	63,12	181 365	36,88
2012	572342	369 264	64,52	203 078	35,48
2013	669974	441 951	65,97	228 023	34,03
2014	675093	418 135	61,94	256 958	38,06
2015	716728	410895	57,33	305 832	42,67
2016	793475	444676	56,04	348 798	43,96
02. 2017	782724	436924	55,82	345 800	44,18

Побудовано автором за даними [1]

Отже, за даними табл. 1 можемо зробити висновки, що основним джерелом залучення коштів є заощадження фізичних осіб, які протягом 2005 — 2017 рр. перевищували обсяги депозитів, залучених від інших суб'єктів економіки. Частка депозитів, залучених від фізичних осіб, за проаналізований період коливалася в межах від 55,49 % (у 2005 році) до 66,02 % (у 2010 році). За період 2005 — 2008 рр. обсяг депозитів фізичних осіб поступово зростав. У 2009 році спостерігався вплив депозитів, який спричинений глобальною фінансовою кризою та викликаною нею панікою. Після 2009 року відновлюється рівномірне зростання обсягу депозитів, залучених від фізичних осіб, проте 2014 та 2015 рр. охарактеризувалися впливом депозитів, що було викликано нестабільною економічною ситуацією у країні, значними коливаннями валютного курсу.

В той же час обсяги депозитів, залучених від інших економічних суб'єктів, мають тенденцію до зростання, тобто вони не так підпадають під дію кризових явищ, оскільки юридичні особи зобов'язані тримати свої кошти на рахунках у банках. 2016 рік показав тенденцію до відновлення довіри населення до банків та зростання обсягу депозитів фізичних осіб, яке становило 8,22 % до попереднього року. Незважаючи на це, частка депозитів, залучених від населення, продовжує спадати. Отже, виявлена тенденція свідчить про поступове посилення ролі депозитів, залучених від суб'єктів господарювання, у структурі залучених коштів банків, проте найбільша частка все ще належить депозитам, залученим від населення.

Слід зазначити, що для нормального розвитку кредитування, в тому числі і кредитування населення, банкам необхідно мати довгострокові ресурси. Тому доцільно проаналізувати структуру депозитів, залучених банками України за строками (табл. 2).

Таблиця 2.

**Депозити, залучені банками України, за строками
протягом 2005 — 2017 рр.**

Рік	Депозити на вимогу, млн грн	Частка від загальної суми, %	Депозити до 1 року, млн грн	Частка від загальної суми, %	Депозити понад 1 рік, млн грн	Частка від загальної суми, %	Всього депозити, млн. грн
2005	50634	37,58	32922	24,43	51198	37,99	134754
2006	62557	33,65	42762	23,00	80598	43,35	185917
2007	93404	32,90	60618	21,35	129852	45,74	283875
2008	107589	29,91	92912	25,83	159240	44,27	359740
2009	119793	35,76	135357	40,41	79803	23,83	334953
2010	152477	36,60	133499	32,04	130674	31,36	416650
2011	174959	35,58	153983	31,31	162814	33,11	491756
2012	185314	32,38	187948	32,84	199080	34,78	572342
2013	205565	30,70	188831	28,18	275578	41,12	669974
2014	250153	37,05	210442	31,17	214498	31,77	675093
2015	305383	42,61	271454	37,87	139891	19,52	716728
2016	364547	45,94	271849	34,26	157078	19,80	793475
02.2017	360408	46,05	262657	33,56	159659	20,39	782724

Побудовано автором за даними [1]

На основі даних табл. 2.можемо зробити висновки, що довгострокові депозити, залучені банками України за проаналізований період не перевищували 45,74 % від загального обсягу залучених депозитів. З 2009 по 2013 рік спостерігалось зростання частки депозитів, залучених на термін понад 1 рік від 23,83 % у 2009 році до 41,12 % у 2013 році. Проте, починаючи з 2014 року даний показник зменшується. Водночас, спостерігається також негативна тенденція до зростання частки депозитів на вимогу з 30,7 % у 2013 році до 46,05 % на кінець лютого 2017 року. Депозити на вимогу не можуть слугувати базою для розвитку кредитування внаслідок складності прогнозування їхніх обсягів, тому така динаміка свідчить про несприятливі зміни у структурі банківських ресурсів, що тягне за собою і погіршення умов для розвитку активних операцій, особливо довгострокових. Отже, на основі проведеного аналізу можемо зробити висновки про те, що якісний склад депозитної бази банків погіршується.

Виявлені тенденції дозволяють виокремити напрямки, на яких варто зосередитися банкам, а саме зменшення портфеля депозитів на вимогу, нарощення портфеля строкових депозитів та довгострокових зокрема. Це можливо за умови використання ряду заходів, а саме методів цінової та нецінової конкуренції. Зміна обсягів строкових депозитів та депозитів, залучених від населення має найбільший вплив на динаміку банківського кредитування населення. Лише за умови наявності строкових ресурсів, які можуть бути використані для кредитування населення, з'являється можливість більш точного планування та прогнозування майбутніх грошових потоків та полегшується процес управління активами і пасивами, зменшується депозитний ризик.

Необхідність формування депозитного портфеля з позиції нарощення частки довгострокових депозитів виникає переважно у тих банків, пріоритетом яких є довгострокове кредитування. Одним із перспективних напрямків банківського кредитування населення є іпотечне кредитування, розвиток якого неможливий без наявності довгострокових ресурсів. Необхідно зауважити, що вартість довгострокових ресурсів вища, ніж короткострокових. Тому перед банківськими установами постає завдання вибору оптимальних інструментів залучення коштів. Використання методів цінової конкуренції веде

за собою збільшення вартості залучених ресурсів і таким чином зростання банківських витрат. Це вимагає або підвищення відсоткових ставок за кредитами, або зниження прибутку банку.

В сучасних умовах в арсеналі банків є широкий ряд методів нецінової конкуренції, використання яких сприяє розширенню депозитної бази. До них можна віднести такі як реклама, підвищення рівня і комплексність обслуговування, розширення асортименту банківських продуктів, надання додаткових безкоштовних послуг, розташування філій у місцях, наближених до клієнтів, пристосування графіка роботи до потреб клієнтів [2, с. 137]. Також перевагою для банків порівняно з конкурентами є можливість відкриття депозитів онлайн, що не потребує витрат часу на відвідування офісу банку.

Отже, ресурсне забезпечення відіграє важливу роль у розвитку банківського кредитування населення в Україні і потребує подальшого удосконалення шляхом формування оптимальної структури депозитного портфеля.

Література:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ [Електронний ресурс] — Режим доступу:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1

2. Еш С. М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації / С. М. Еш, В. М. Ляховецька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 17. — с. 135 - 138

3. Показники банківської системи [Електронний ресурс] / НБУ. — Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

УДК 004-027.511

Богдан Ходакевич
аспірант кафедри економіки підприємств
ДВНЗ «КНЕУ ім.В.Гетьмана»

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація: Вплив інформаційних технологій є системним явищем, яке не тільки створює нові складові вартості, але й суттєво змінює процеси господарського використання існуючих матеріальних активів. Значення інформаційних технологій безпосередньо визначається і впливає на розвиток бізнесу.

Становлення та розвиток сучасних соціально-економічних систем супроводжується зростанням значення інформаційно-інтелектуальних факторів господарської діяльності.

З метою більш повного усвідомлення ролі та значення інформаційних технологій, цифрової революції у розвитку сучасного світу в цілому та України, зокрема, представимо додатково ключові аспекти:

1. Цифрова революція й інформаційні технології, у більш широкому контексті, призводять до зміни природи інноваційних процесів на всіх рівнях. Наукові дослідження і розробки, які вимагали раніше більше часу та ресурсів, демонструють тенденцію до прискорення та здешевлення, реалізуються на основі нових бізнес-моделей. Разом з цим, більшість виконавчих директорів компаній в усьому світі зосередженні на розвитку інноваційного потенціалу своїх компаній. Традиційні індикатори оцінки та аналізу інновацій, такі як кількість патентів, обсяги отриманих ліцензій, рівень присутності на спеціалізованих технологічних заходах тощо, характеризують тільки частково сучасні інновації.